

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 227 (10519)

1977 чылдың сентябрь 27, вторник

1925 чылда
уңдоомактаттың

Өртөө
2 көп.

УСТЬ-ИЛИМСК (Иркутск область). Усть-Илимск ГЭС-тиң 13-ку агрегатын хуусаа бетинде ажылдады берген болгаш Сибириниң каттышкан системасынга энергияны ол берип эгелер берген. Ону ажылдагач киргениниң соода станцияның доктаатынган күчүзү үш миллион киловатт ажа берген. Усть-Илимск ГЭС-тиң туудугуларының болгаш энергетиктериниң юбилейлик хүлээлгелеринде оң бугу күчүзүн Улуг Октябрьниң 60 чылынга чедир ажылдагач кирери көрдүнгөн. Амгы уеде ында база бир агрегатты, он дерткү агрегатты ажылдагач кирериниң сөөлү белеткелдерин доозуп турар. Ол агрегат Ленинградтан Усть-Илимскиге чедир «ажылчын эстафетасының» бугу киржичилериниң оңза сагыш салган чүдү болган. Агрегатты хуусаадан үш ай бурунгаар ажылдагач кирер. Монтанжиртерниң бугу нүменишкинин он бешки энергетика машиназынче мөөнүзүн, ону октябрьда ажылдагач кирер.

де шахта мазар туудуг эргелелиниң коллектив юбилейлик чылда шалыпчы өзү-биле ажылдап турар. Ол эргелел шахталарның вертикалдыг унарнын, оң иштинде «Таймырский» деп Талнахтың рудиниге эң ханы унуу казып турар. «Номсомольский» рудиниктиң вентиляция унун 610 метр чедир казып эртер деп биткен хүлээлгени Улуг Октябрьниң 60 чылынга чедир шахта туудугулары күөсөткөн. Ажылдагач шынары тергин эки болган.

БАЛАШОВ (САРАТОВ ОБЛАСТЬ). Юбилейлик социалистик чарышка улуг чедишкини Балашовтуң ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг плащ пестериниң комбинатының пест аржыкчызы А. Пономарева чедип алган. Ол чээрби ай болгаш чээрби хонук дургунда беш чыл онаалдазын күөсөткөн болгаш 596,5 муң метр тергин эки шынарлык песту бугуруп үндүргөн.

КРАСНОЯРСК. «Шахтспецстрой» трестин Норильски-

(«ПРАВДАНЫҢ» көрр.).

УЛУГ ОКТАБРЬНЫҢ ЮБИЛЕЙИНГЕ АЖЫЛ-ИШЧИ БЕЛЕКТЕРЛИГ БОЛУУЛ

СЭКП обкомунда

Шалыпчы иш-биле уткуур!

«Тыва кобальт» комбинаттың, сүт комбинатының, автооруктар тудар болгаш ажылдаар бугурулу эргелелиниң, шагаан-арыг аты-зиниң коллективтериниң инициативазының дугайында

«Тыва кобальт» комбинаттың, сүт комбинатының, автооруктар тудар болгаш ажылдаар бугурулу эргелелиниң, Шагаан-Арыг АТБ-зиниң коллективтери Улуг Октябрьниң 60 чылынга төлөтпүгү ажыраары-биле социалистик чарышты калыптатканы, күрүнө планнарын болгаш боттарының социалистик хүлээлгелерин чедишкинини күөсөтүп турар. Бу бугурулгелериниң коллективтери иштик курлавырларны болгаш аргаларын санап көргөш, юбилей мурнунун күш-ажылчы элчөөнде кирген болгаш немед социалистик хүлээлгелерин алган.

«Тыва кобальт» комбинаттың коллектив он чартык айларын планын бүтү техник-экономика көргүзүлгө талазы-биле ноябрь 7-ге чедир күөсөдирин, күш-ажылдын бугурулу-чүдүзүн планда көрдүнгенине уур 2 хуу өстүрерин хүлээген. Олар кобальт үндүрүп азырын белеткенин күөсөдү-биле пландан ажыр бир тонна металл концентраты азырын, 630 тонна магнийни, 65 тонна аммиакты, 200 муң киловатт-шак электр энергияны камнап азырын шийтирлээ. Нитри камнап алыр чүдүлгөни үнөзү 64 муң рубль болур.

Сүт комбинатының коллектив Октябрьниң социалистик Улуг революцияның 60 чылынга чедир продукция бугурур болгаш сайгарар талазы-биле 11 айларын планын күөсөдирин, пландан ажыр 30 муң рубльдиң орулгазын азырын, күш-ажылдын бугурулу-чүдүзүн планда көрдүнгөн деннеден 6,7 хуу бөдирин хүлээген.

Автооруктар тудар болгаш ажылдаар бугурулу эргелелиниң ажылчылары, инженер-техниктер ажылдакчылары болгаш албай-хаакчылары ноябрь 5-ке чедир автооруктар тудар болгаш ажылдагач кирер талазы-биле 11 айларын планын күөсөдирин, пландан ажыр 6,5 км орукту дужаарын, 100 муң рубльдиң туудуг-монтаж ажылдарын чорударын хүлээген. Автооруктар туудугулары күш-ажылдын бугурулу-чүдүзүн со-

циалистик хүлээлгедө көрдүнгениден 0,4 хуу бөдирин, туткан чаа оруктарын 95 хуузуң өскө деп демдек-биле дужаарын, чаарткыч санааларын шийткенин азырын, ажылды эртеме үндээлөп чорударының күөсөдү-биле 24 муң рубльдиң орулгазын, 35 кубометр мыйн материалдарын, 15 тонна бөзүнни, 1,5 тонна металлды камнап азырын шийтирлээ.

Шагаан-Арыг АТБ-зиниң коллектив Октябрьниң 25-ке чедир 10 айларын планын күөсөдирин, ууус ажыл-агыйының 6 муң тонна чүктөрүн, 15 муң пассажирларын немей сөөртүрүн, күш-ажылдын бугурулу-чүдүзүн планда көрдүнгенине уур 15 хуу өстүрерин, чүгө машиналарының техниктиг белен турарының коэффициентин 0,67, автобустарының—0,75 чедирин, 10 комплект дугуйларын камнап азырын хүлээген.

Юбилей мурнунун күш-ажылчы элчөөнчө кирин, немед социалистик хүлээлгелерин алган «Тыва кобальт» комбинаттың, сүт комбинатының, автооруктар тудар болгаш ажылдаар бугурулу эргелелиниң, Шагаан-Арыг АТБ-зиниң коллективтериниң инициативазын СЭКП обкомунуң бөрүзү чүдүлдүзүң.

Мурнакчы коллективтерниң эгелээшкини калбаа-биле негтердир талазы-биле организакчы болгаш масса-политиктиг ажылдарын чорударын, Улуг Октябрьниң 60 чылынга төлөтпүгү ажыраары-биле социалистик чарышты организакчыларының деннеден бөдир, 1977 чылдың күрүнө планнарын болгаш социалистик хүлээлгелерин чедишкинини күөсөдү, талазы-биле ажылдарын чорударын СЭКП-ниң Кызыл хооромунга, райкомнарынга, туудуг паркомнарынга, обдирфкомнарынга, ВЛКСМ обкомунга, министрлар болгаш ведомстволар, бугурулу эргелелин ууртукчуларынга СЭКП обкомунуң бөрүзү дааскан.

АНЫЯК ХООРАЙ АК-ДОВУРАКТА БЕДИК КӨРГҮЗҮГЛЕР

Ак-Довурак хоорайның үдөтүр бугурулу эргелели Улуг Октябрьниң 60 чыл өнгө уткуштур алган социалистик хүлээлгелерин күөсөдир талазы-биле чедишкиннерин ажылдап турар. Оларның бирөөзү — үдөтүр бугурулу эргелели комбинаты. Бу коллективтиң ажылдакчыларын туудугулар объектилерин ажылдагач чөгүрү үзүндө кирери улуг хамаарылыгы. Туудуга кергезер бетон хоюдулары болгаш оң-даа өскө туудуг материалдары-биле объектилерини бо комбинат хандырып турар.

Продукция сайгарарының эртең 8 айларда планын онаалды 104 хуу күөсеттинген, а чыны өткөзүр демир-бетон кылыглар бугурулу — 222,8 хуу болган. Ычанган комбинаттың ажыл-ишчилери ол талазы-биле юбилейлик чылдың планын онаалдарының күөсөдүрүп. Комбинаттың өскө-даа цехтери эртең айда эки ажылдаан. Бетон хоюдар завод планын онаалдарының 137 хуу, № 1 арматура цехи — 136 хуу, мыйн чыраар цех — 119 хуу, мастер Л. В. Вагдулинаны күөсеткен.

Улуг Октябрьниң 60 чылынга азал болдурган чарышка мыйн дилер цехтен Т. Урушпай, чааныр цехтен В. Николаев, электросвары Ф. Шинкин, бригадирлер Ю. Иржаев, М. Сүгө олар мурнакчыларын өдүрүп баштаар.

Ак-Довурак АТБ-зиниң коллектив юбилейлик чылда алган социалистик хүлээлгелерин чедишкинини күөсөдир дээш нүменишкининиң ажылдап турар. Эртең айда оларның көргүзүү эки: чүкү сөөртүрүмүң планын 115,8 хуу күөсеткеш, улус ажыл-агыйында пландан ажыр 17 муң тонна чүктөрүн сөөрткөн. Автобустар чылаачылар августунуң планын 25,3 хуу ажырган. Бу көргүзүлгелер чеди аларыңга чылаачылар-даа, септенчилер-даа эки ажылдаан. СЭКП нежигүүнүгө нандаат Күжүгет Насыбайның удуруп турары авто-спесарлар бригаданы социалистик чарышка

ургулчу тилекчи бөпө келген. Бир айда 58 машина септээр даалгасын 60 машина кылдыр күөсөдир турар. Олар бо хуннерде октябрь айның үлүүнде ажылдап турар. Н. Күжүгет, В. Баян, В. Күжүгет олар элчег нормазын доктаамал ажырып келген. Слесарлар беш чыл планын дөрт чыл алды ай иштинде күөсөдирин шийтирлээ. Ону ынчаар күөсөдириниң бугу магадылалы оларда бар. ЧУРУНТА: бригадир Н. Насыбай (солгай талазындан ий дугаарында) болгаш бригаданың нежигүүнүгү, А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

МОСКВА МААДЫРЛЫГ 60 ЧЫЛДАР

МОСКВА: В. И. Ленинге Кремльде тураскаал чанында.

МОСКВА-ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТУҢ НАЙЫСЫЛАЛЫ

Москва төөгүчүлөр өң бурунгу хоорайларга хамаарыштырып туралар. Делегейниң өң улуг найыссылдарының тергилериниң оңу дөмгө, чаагайыды туттуңган, арыскыг болгаш амдылар өөрүшкүлүгү хоорай кылдыр көрүп, аажок магадаарлар. Чер кырынга мыйндар дүргөн өскөн өскө хоорай көң деп туудугулар бадыткаар—чыл бүрү 120 муң чаа квартираны турар!... Ол хей анык бодалдарга ханы шыныг чүдөдөр бар. Эртемденер-даа, аалчылар-даа найыссылалдын хөвир-шиңчиин холдары-биле чарып турар кижилер-даа—Москва онзагы анык хоорай деп, шүптү мангыс эстеткилдиг санап турар.

Совет куруениң үндээлгөчүлүгү өңдүр улуг мыйкыла сип-тиккен.

Имчалда-даа оң чалыпкылы—оң чүгө даштын чараш шийчиликте, хоорайжыларның хулуу-чүдүзүнде болгаш соксаал көң өздөдө, чаартылга өскө болду ийин. Москва—келер үеке сөргүздүгү хоорай. Планетаның эң сеткилдиг кижилери өңу идел болгаш чоргаарланмышкы-биле көр. Москва—тайбынды болгаш аас-кежиниң демээ. Чер кырында өң-не чөптүгү коммунист инициатива бугурулу туугузуу турар чуртун кол хоорай-дыр.

Рубин даштардан бүткөп бел адырларны өңү кайгамчык чыраткылачак чараш. Москваның шагын санап турар Кремль курантыларының медээзи артында алаптыг болгай. Келер үеке болдуң чүктүңүгө Москва эртең үекей база улус, чүгө дээрге ол маадырлыг эртең үе Москваны бөгүтү-даа, келер-даа хуу-биле чарылап холбаалы.

60-чыл—төгөгү күска хуусаа-дыр. Имчалда-даа өң Л. И. Брежневтиң чечендик чугааланы-биле адыра, бистиң чуртуву оң чылдарда чүс чылдарың ажыл-керегтерин кылган. Ол ажыл-керегтерге москвалыкларын салышкыны онза көскө. Кайгамчык патриотчу эгелээшкисер, мурнакчы эртеңки идеялар маада тытып келтирлээ. Заблещи арга—Москвага төрүттүнгөн. Бугу-өвкелдин коммунист субботниктерин чүрө мөөкчаларының эгелээшкини дөбөшөөн, эртерип турар.

Бүгү чуртунуң кырында мыйкыш, найыссылалдын кырында—ак-көк дээр. Ол ак-көк өңдө Кремлдин беш адырлары онза чыраткылачылдыр чайнап турар. СЭКП-ниң XXV съездинде өң Л. И. Брежневтиң дылганын Отчет илеткеде—Москваны үдөтүр коммунист хоорай болдуруу сорулга салдыган.

Кызыл шалче, В. И. Ленинниң мавзолейиче кижилер соксаал чокка шуужуп барып турар. Маада, чуртунуң кол шөлүңге, дыңчалыр хей дылдарың чугааларда делегей пролетаризаның баштыкчылыгына, Коммунист партияның болгаш

(СЭТА). «Шын» солунуң бөгүңү номеринде Москва дугайында чугаалап турар.

Школачыларның күш-ажылчы каттыжышышкынарларының республика слёдунун киржикчилеринге

Бистиң чуртувустуң төөгү-лүдө адырлар болушкун—Октябрьниң социалистик Улуг революцияның 60 чыл юбилейне белеткенин хуннеринде боттарының республика слёдуңга чыгып келген школачыларның күш-ажылчы каттыжышышкынарның төлөөлгелеринге СЭКП Тыва обкомунуң ийгү бөдирин тур. Школачылар Төрөөн чуртунуң юбилейин көчүтүп эки өөредилге-биле, идеялык хөвириниң ажылы-биле, СЭКП-ниң XXV съездиниң айтканы өңу беш чылдың планнарын күөсөдиринде тодаргай салышкыны-биле уткуп турарыңга коммунист сеткил ханып турар. Өөренгичилерниң бугурулу бригадалары, школаларының күш-ажылчы бөлүктери, күш-ажылды болгаш дышталыңган лагерлерин, септелгү-туудуг отрядтары школаларың коммунист кижизилдигенин, идея, мөзү-шынгар, күш-даныр талазы-биле дала-

гышыкының өңулу шкоалары апарылган, олар школага чеди алган билгелерин практикага ажылаарыңга, практиктиг чачыларды чеди азырынга, боттарының амдыларын орун тодараларыңга дуулап турар, ажылчы аңгылың, малчыларын болгаш чер ажылдакчыларын өдүрүп турар чүктүлдү урууларга кижизилди турар. Бизде болгаш ханы билгелериң база чыгы күш-ажылчы удуң үзүндө баштайгы күш-ажылчы чачыларын болгаш профессионал белеткени чеди албышаан, ССРЭ Конституцияның төлөөлгөндө магадылаат-тыңан күөдү-чүктүлдү, эртем-билгилер база инициатива хережелериниң азы-биле малчылар болгаш туудугчулар, механизаторлар болгаш амдылар хандырылганың база өскө-даа массалыг профессионал мергежилдерини шийткелдигенин, идея, мөзү-шынгар, күш-даныр талазы-биле дала-

хемчеглер дугайында СЭКП ТК-ниң болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалында салдыган сорулгалары күөсөдиринге тодаргай салышкынарны киргизер чугаажык. Ук доктаалды амдыларга боттарың республиканың экономика күчүзүн улгаттырар, ажылчы чонларын материалдык чаагай чоруну болгаш культура дөңдөдүрүп турар. Чаа комбинаттарны, заводтары болгаш фабрикаларын, мал ажылдарын улуг комплекстерин, культураны, ууус өөредилгенин, кадык камгаалалык объектилерин Тывага туудуг, салдыгың болгаш чонуну коммунал-амдылар хандырылганың четкизи калбарар. Хондуларга болгаш фермаларга, заводтарга болгаш фабрикаларга ажылаар чаа, нарын техниканы болгаш анык бөдир квалификациялыг, ханы бөдир бижыг билгилерин специалисттерин негеп турар. Ортумак эртең дугайында аттестат-биле, комсомолчу путёвка-биле—улус ажыл-агыйыңга, өңу беш чылдың объектилеринге» деп ортумак школа докталыңдарың патриотчу эгелээшкисер, күш-ажылчы каттыжышышкынарга ажыл республиканың бугурулу күштериниң дүргөн болгаш комплекстиг хөжүдөгү практиктик салышкыны шийтеринге анык салгалдык белгенини, совет улустуң революция, дайың болгаш күш-ажылчы чачыларыңга шыны чорутуң, чүгө ажылчылар болгаш тараачылар-биле кады медреседик коммунист болуп өөр деп Ленинни чачыгың ботталгалың хережеси болур-дур. Оңу олурар салгалды коммунист кижизилдигениң чаагай хережеси башкыларын, дайың кычкыларын, мурнакчы ажылчыларын, улус ажыл-агыйыңга специалисттерин, ажылчы аныктарга боттарың амдыларды болгаш профессионал дүржүлганы, бистиң улуг Төрөөн чуртувустуң чаагай чоруну дээш карак кызыл ажылдарының аргазын даламчылар берип турар бугу-ле кижилерниң ажыл өң бөдир үндээлгөчүлүгү төлөтпү.

Эртем өңүктөр! Коммунист партияның болгаш Совет чачыктын анык салгал дугайында ала сагыш салышкыныңа көңүл эки өөредилге, идеялык хөвириниң ажылы-биле харылавышаан, республиканың экономика болгаш культура хөжүдөгү ишчилер шийтээр хережеси салышкыны кирер дээринге СЭКП Тыва обкомунуң өңүгө бугурулу элчегилер тур.

Совет улустуң адырлар чачыларын төлөтпү элчегилер болгаш улустуң чачылар болулар! СЭКП-Тыва Обкому.

МОСКВА

КЫЗЫЛ ПРЕСНЯНЫН ЧЕЛЭЭЖИ

Метрону «Баррикада» станциянын девисзоринге челе берген кижини улуг паннону эскербей барбас. Ында мынча деп бижээ: «Преснянын аждычтарынын маадырлыгы чоруу халас барбас. Олар амы-тынын хей черге өргүзүнер». Бо Ленинниң чугалзан сестери-дир.

1905 чылдын декабрынын чөксөткү туралышынын баштайгы орус революциянын дради чадалы болган: бир аяк о болбап болза 1917 чылдын Октябрь революциянын тикелгени боудумас турган. Владимир Ильичиниң чугалааны-биле «шөгине республика болган» Москвага 1905 чылдын декабрында «чөксөткү тура халышынанын шөгөө» — шааңды Пресняны-биле алар болза, баррикадалык кудумчулан эгелен турган.

Ф. Э. Дзержинский аттыг «Трехгорная мануфактура» комбинаты — Кызыл Преснянын символу. 1905 чылдын болган 1917 чылдын октябрынын революсучу дайынчыларынын маадырлык чоруу, баштайгы беш чылдарын маадырларын атууларын, Ала-чуртун Улуг дайындыга киркирге бастын бугурагачын тогузучу адалдыг артылар болуп кирген.

1918—1921 чылдарда Ленин «Трехгорная» беш катар келген. Владимир Ильич «Трехгорная мануфактурасынын» аждычтарынын Моссоветтин халак чок депутат болуп турган. Оон эгелеш чак сонгулар болган сайында-ла — бо чылда база иштин болган — Моссоветтин депутаттын М. И. Благинин Совет кудумчунун иделекчилик адыга бижип турган.

«Трехгорная мануфактурасын» аждычтары-биле баштыкчылык сөөлү улаурунун 1921 чылдын ноябрь 6-да болган. «Бисте делегейде эн-не хуулааны күшке — аждычтарынын болган таралыштарынын күнүгө дайын турар бис деп чүвени бистин чедип алган бүгү-ле чүдүдерине херечелен турар» — деп, Иван Владимирович Ильич чугалаан.

Ол найгамчык хуулааны күштүк ачымда бистин Төрөөн чуртуусу Улуг Октябрынын соонда 60 чылдар дургунда чүс-чүс чылдарга деп орунун артык. Чурт-биле кады бистин «Трехгорная» ам 178 харык, мычалак Октябрь революциянын соонда ол база катар туртунган деп херечелет чокча чугалаан болур. Бөгүн оон турган Ленин ордена болган Күш-ажалдын Кызыл Тук орден наастан турар. Бистин хөвө-сазын комбинатымыс чуртун пеставы улетпүрүнүк тук тудукчу болу берген. Маана чылда 220 миллион ажык метр посту бугурун үндүрүп турган.

Улуг Октябрынын 60 чыл оо бугурагачын партия организациязымыс 60 чыл өбиле камырлашкан. «Улуг Октябрынын 60 чылдыгы» — шамалык 60 неделелик элечег» деп девиз-биле бисте чоруп турар социалисттик чарышты калбартырына ол чорук улуг адыгы берген.

Октябрь революциянын бугурун «Трехгорная» 10 коммунист турган. Бөгүн дөрт артыкчылык бирөө-ле СЭНП кезижигү. Оларын бирөөн — Социалисттик

Күш-ажалдын Маадыры, артыкчы В. А. Потемкина. Найгымалдык коммунистери оун партиянын XXV съездинин делегаты кылдыр сонгаанар. Партия кезижигү артыкчы Н. И. Комарова 8 станокка ажылдан турган, 10 станокка ажылдап турар болган планга аемей оон метр пост-таанын хууну-не бугурун үндүрүп турар. Коммунист С. И. Чутукина база бөгү аяк ажылдан турар. Ол — «Шынар девисзорик кымыларын хей-биле бугурагачын» деп девизтик чарыштын эгелешчиси.

Бөгүн комбинат продукциянын 11 хеврин Шынар демдө-биле бугурун үндүрүп турар.

Уе болган амдырал бугурагачын улам инай сайырагачындып турган, чокта барааннар бугурун үндүрүп уагатырынын неген турар. Бугурагачыларда фабрикаларын болган лехтерин чартын кылдырып план баугар чорудуп турар. Артык бугурагач технологтуг үн чорудууга күссөдөр машиналар-биле лехтеринген. Эриг бажынарнын ордула чак бугурагачын чорудуп турар.

Социал программа база чедикшилик күссөткүчү турар. Бөгүн «Трехгорная» чуртталга банкна талам-биле фондуу — 47 муң дөрбөлчүн метр. Чокчу чылдарда ол ам-даа 10 муң дөрбөлчүн метр улгадыр. Бисте урутлар албан черери база хей. Москва чогурун чурумалдык чарелерде пионер лагерин болган урутар хоорайжымыс бар.

Эриг Прохорованын, бирээр чугалаарга, алдарык революсучу чачыларды бугурун чорудуп хеврин шагдала чаартыган. Шаала чакыс-чакыс борбин бажынар турган черлерде хей кыт чуртталга чорустары белин үнгөн, паритар, смектер шөйлүп чорутуулан. Работулар девисзоринге хей-хей чараш тудугар, бажынар туртунуулан. Москва хеврин эрипде Россия Федерациянын Министрлер Чөвүлдүгүн бажымыс тудуу доостун турар.

Ажылчыл алдарын, революсучу чачыларын району ортем-шынчыл болган төлөвлөп институттарын, чогаалчы организациязынын району болу берген. Ону беш чылда москвалыктын болган бүгү чурттуу мурунула аждыч-агынын соругаларын шынчылдарынга артемдер, инженерлер, културанын аждыч-агынын аждыч-агынын биле кады төлөткүчү үлүүн киярар турарлар.

Е. КОРНЕЕВ,

Ф. Э. Дзержинский аттыг «Трехгорная мануфактура» комбинатынын партия комитетинин секретары.

ЧУРУКТА: Кызыл шөл.

Б. КОВАШКИНИН болган И. ЗОТИНИННИН фотолары.

ТӨРЭЭН ЧУРТУМ ЧҮРЭЭ

Кудумчулар, кижилер иш-каш, база паспорттарын болур. Ону азы-хары четки бээрге эвес, а кажан ол тыпчак болган билек-ле тыпсыр. Тудукчуларга мынд бугурун — байраал дег болур. Улуг Октябрынын 60 чыл оонун бугурагачын Ленин-Дат-мыла Кавказ булвар талазынче шөйлүп чоруткан чак кудумчу кестүп келген. «Главо-мостудуугун» № 1 бажы-тудук комбинатынын № 5 монтаж эргелешин комсомолчу-аждычтар колданышын тудуканы хей кыт бажынардын ол тургустунган. Ук кудумчу амыдымыда ат тыпсыр-лаан болжак, аяк паспортту белекче кылды каан.

Кудумчулар болган шөлдөр паспорттары Моссоветке кала-калалыктын чылдар. Бир-ле катар ол документтерин хей кезин көөр артыгы болган мен. Мээ тулушшанын бажынар туруп турар проспектилерин болган бажынардын паспорттарын ажык со-лугураган мен. Зид-орум-биле кады тудушшанын бажынарда ам 50 ажык муң москвалык чурттан турар.

Москва кудумчуларын паспорттары чугаа техниктер эвес, а адык шыкы-биле алырга, төгүлдү документтер болур. Оларын аразында бир дугар номерлик паспорт онагачы кестүр. «Ады» деп каан графада «Кызыл шөл» деп бижээ. «Ууру 695 метр шөлдү чоруткан, а ортума-биле калбаа — 130 метр хире» даш оон инай улам-чылдар чоруп каан. Ол паспортта дык хей сан, фантылар бар. Чүгө оон чуртуу чок. Илгаланын Кызыл шөлдү иш болбо болур.

Совет улустун чедикшилерине хамарылаанын борта чедип келген, улуг чоругарал-биле болан келер сен. Мен 1974 чылдын май 5-те чоругун на иштин өөрүшкү, чоругаралды болуга эскерип көргөн мен. Ол хүн эш Л. И. Брежнев мөөн иштин удуртуп турганым бригадала күш-ажалды чедикшилерин даш СЭНП ТК-нын өмүздөнгөн байыр чедирген чүе. «Илерини күш-ажалды чедикшилерин бүгү совет тудукчуларга төлөткүчү үегер-чижек болур» — деп, Леонид Ильич бижээ. Ол хүн мен Кызыл шөлдө чорукш мен.

Оон даштарын алды чүс чылдарын тыпчы түрп келген. Чамдыкта мычылдыр салдыгынын келер: бистин революсучу өнүккө — ССРЭ-нин Курие тугунун өнүгө алдык чылдар — чүгө ады оон чылдар мурунула оун Кызыл шөл алаал-даа чадалас. Чогууна шак моон. Кремльден чер эгелер деп шүлүкчүни ил-ча деп сөстөр Кызыл шөлге сактын келдим. Спаск суурагачын көрүп, оон куругаларын таалайчыл түнү адылган. В. И. Ленинниң мааломына — бир дугар төлөпчүл албанынче тудуктуг тыпчыларынын чалгыс ай бажы-биле тыпчыларын бар чылдарын магадан көрүп түр мен. Бистин совет чери-

вис чогуу-на моон эгелеш-дир дээринге бугурун турдум. Кызыл шөл дээрге — бистин төгүлдүгүн эн-не чачынаачык болган кайгамчык чедикшилерин бажыттыр калчар-даа аяк улуг артыгыр. Улуг Октябрынын тикелешинден бээр алдан чыл эрткен соонда, ам бо шөгине мынд кымы тода дашылып келер-дир: «Советтерин эрг-чагырамы делегерини». Оон транзит-лаштары Бирги Алтын Шергиин парадын ам-даа утпаан. Кызыл шөлдүн кымы-биле дээр шээр баштайгы совет аэронау укун үнгөн. Баштайгы совет беш чылдарын маадырларына — шаанычкерге болган стахановчуларга аядар кылдыр бугурагачы маана арттыркен. Совет комсомолчуларынын дээрже оруу чачыла бугураган моон, Кызыл шөлдүн эгелер, оон олар партиянын болган Төрөөн чуртун дашгазын күрөткөниг дугайын репорттар даш маана алаан эр келерлер. Кызыл шөл кур черлерин таралышын чагай чылды-да, магитканын марген суугуларынын чалгыны иштин-даа, атомунд электоростаншанын энергиянын кымысканы чырыктык кымыл халазын-даа бияр.

Дайын чылдарында Кызыл шөлдү иштин турган чурт билер. Ичкан оун догандыр хурээлди бажынар кырышарына эванттик чөксөткөр болган пүземетти турган. А нежездерде аэростаттар дээрже кудурап үнүп тургуулан. Москва чогурун харлык шөлдөринге совет солдаттар Кызыл шөлдү камгалап турган. Рейкстатты шүрү-биле алган, Совет Армия Кызыл шөлдү камгалап алган. Фашисттер Германиянын дүжүк бертеини дугайында меддө иштинде бээр билек, кижилерин агымы чогуу-на боже куттуду берген. 1945 чылдын июль 24-те маана Тилелештин парад болган. Дайында өгөшөргө сактымшык, оларын эрес-маадырдык чоруга аядар кылдыр билеге совет солдаттык хөрөндө адаларынч мөөгө оду хей турар.

Кызыл шөл, Кремль, Ленин, Совет кижик бугурагачы бо келер чактагы айд кылдыр калдыр, оларын чалгыс айд кылдыр билер. ССРЭ-нин Дзержинский бажык депутаттары-биле Кремльди, оон ордуларын, архитектура тураскалардын көргөнчакти бола сактын келер мен. Эскурианы Троица халагачында эгелештин дашоон бис. 1918 чылдын март 12-де Ленин Кремльге эге баштай болган кирген. Ол хүнден эгелеш Кремльге ажалды берген. Владимир Ильич болууч кабинетин сөөлү катар 1922 чылдын декабрь 12-де кирген. Коридор чедип келген. Улуг Комиссарлар Чогуу, девисини база Күш-ажалды болган Камгалал Чөвүлдүгүн галазын-биле оралкычыларын хүлөө алган, Ф. Э. Дзержинский-биле, Беринде гадат те-

дээр-биле чугалаашкан. Дараазында келер ажык хуунге бугу-ле чүвени белекче каан. Иштин кезажынын чедикшак чорой барган. Кремльде В. И. Ленинниң кабинетинге хей катар кирген мен, кирген сайында-ла Ильичиниң эн-не-сөксөткүн, болууч чоранын магадан хамас мен.

Кремльдин улуг ордуу. Оон бугу чедип үс өрөөлдерин кезиринге бугурун-даа чедипшес. Георгий ады. Ол дээрже бистин эрес-маадырдык чорудуугун ады-дир, тикелештерин ады-дир. Мрамордан кылган самбыраларда полктарын, флот ошпакаларынын, орус чөксөти алдаржыткан артиллерия батарины, дарымы аттарын адын үжүктөр-биле бижээ. Мемориалдык самбыраларда А. Суворовтун болган М. Кутузовтун, Ф. Ушаковтун болган Нахимовтун аттары бар.

Екатерина болган Владимир залдары чараш болган улуг талазы-биле бот-боттарыга домейлешес. Эи ошатай болушкучуларын чачыла бугураган Кремльдин Улуг ордууна делегерлер, 1945 чылда Тилелештин төгүлдүк параднын киркичтеринге аядар болдурган бугурагачы маана эрттирген. Коммунист болган аждычтык партияларын чөвүлдө хуралдары маана эрттирген. Юрий Гагарин аядар болдурган бугурагачы маана эрттирген. Хоорайнын 800 харлааны-биле холбаштыр Москвага Ленин орденин бо адалага тыпсыкан.

ССРЭ-нин Дзержинский Советинин хуралдары ады кайгамчык чараш. Аяк ССРЭ-нин болган РСФСР-нин Дзержинский Советинин сессиялары болуп эртер. Аяк партиянын, комсомолдун съездалары, бугу-ады хуралдары болуп эрттирген. Кремльдин Улуг ордуунда партиянын болган чакыттын удурткучуларын албанын аян-чоруну кылды. Совет Эвилелинге көрү турар даштык делегацияларын баштыкчыларын хүлөө адыр. Делегейге эи чугула документтерге маана ат салыр.

Кремльдин улуг ордуу. Ордуга партия болган күрүш шуугунаары эрттирген. Москванын партия организациязында СЭНП-нин XXV съездинде делегат болур улуг ады, менка таварышкыл. СЭНП ТК-нын Чыгыш секретары эш Л. И. Брежневти маана кылган шөгине бүгү-деге улуг сонугурагалы хайныктырган. Москваны үегерлик коммунисттик хоорай болдурар деп партиянын съездинде илай үндүргөн кийиргыты амыдыралга боттадырар даш тудуларын хойну, дүргөн, шыпарыг тудурыгы эш Л. И. Брежневтин сөс бугуру мен хей-аыт кирген.

В. КОПЕЛОВ, «Главо-мостудуугун» № 1 бажы-тудук комбинатынын № 5 монтаж эргелешинин начальниги, ССРЭ-нин Дзержинский Чөвүлдүгүн Социалисттик Күш-ажалдын Маадыры.

МААДЫР-ЛЫГ 60 ЧЫЛДАР

ДАҢГЫРАК-КА ШЫНЧЫ БОЛГАН БИС

Найгымалдык чак району — Зеленоградче кирер оруу чогууда Ленинград шосседине тургускан ширини болган байрагачын көстүр ол мемориал ирартап-на эскерткен. Ала-чуртун Улуг дайындын чылдарында аяк, Москва чогууда Кривоно суурга, коңуу кылган маадырдык чорун ол мөөгөжик-кей. Калж-доңкун тудушкучуларын соонда фашисттер ширини маан сактаашканын чогуу-на маана доктадыр аргалык болган. Бо тудушкучуна төгүлдүк тилелеш делегерин иштин дайындын чорудууга эргелештин эргелеш салып, оон улам илайгы чорудууга аяк улуг салдары болган. Бо улуг тилелеште элеш-биче-да болза, мөөн күп-ажалынын кезик-чамдыкын киргешине өөрү чорур мен.

1941 чылдын күзүн улуг салгалдын кижилерин эш билер, фашисттер Германиянын коммандыры чедип Москвага хушанышканын калчар-даа аяк улуг күштү илчан мөөнлөп турган. Совет солдаттар болган офицерлер амы-тынын харманамайн тугурун турганар. Ичкан тудушкучун бурзу-ле маадырдык чорук, оон киркичи бурзу-ле — маадыр болуп турган.

Найгымалдык чурттакчыларын, дайынчылар-биле бир-домей, гитлерги агыштаринге удур тудушкучу турганар. Оон-он муң москвалык хоорай чогууга камгалал бажыгачыныкыларын кылганар. 1942 чылдын эгелешин Москва болган оон чогууда районнар фронтуге миллион ажык кижин чоруткан, оларынч арамын 405 муң ажык коммунист болган комсомолчулар турган.

Коммунисттик партиянын адырлары-биле Москваны ажалык чоншары организациязын баш чугалаашкы чорун-биле найгымалдык Армияга болган флотка ик-чөксөк, дайынчы техника бээр улуг ширин хоорай кылдыр хуудурун кияр. Бугу-ле чүвени тилелешес» деп кыгыр агыштарын болган хоочулары, эр уагусту болган херөөшөри, коммунистерин болган партия кезижигү эвестерин хей-аыт кияр турган.

Москвалыктын тилелеш дашоон кылган чүвени дегереги саалары берге. Ол дээрже — балыгалган кижилерге хан, камгалал фондузунга аяк, фронтуга белектер-дир, Коммунисттик партиянын удурткучу-биле москвалык бистин иштин тилелешеске үндөш-суурну туртуу киярлар. Ичканга «Маадыр-хоорай» деп атты Москвага тыпсар дугайында медонна бүгү чурттуу улуг өөрүшкү-биле утканын чорудуу-даа ол. Ол атты найгымалдык Ала-чуртун Улуг дайындын совет улустун чедип алган Тилелештин 20 чыл оон байрлар турган хуунерде тыпсыкан.

А. БЕЛОБОРОДОВ, Совет Эвилелинин иш дайыр Маадыры, Армия генералы.

Москваның Лихачев аттыг автомобиль заводунуң коллективин чыл эгезинден бээр пландан ажыр 900 ажык автомобильдерин кылып үндүргөн. Улуг Октябрынын чөксөшүл арар юбилейин төлөткүчү уткуур даш илчилер бо хүннерде улуг нөдүрлүшкүн-биле ажылап турар. Бугурагачын бүгү цехтеринде болган участоктарында үш муң ажык муракчы бугурагачы боттарынын хууда ий чыл планнын ноябрь 7-де күссөдир даш туржуп турарлар.

Авточында корпузунуң коллективин бо чылын бир язы рекердату тургусканнар: социалисттик чарышма бирги черни алды айлар дургуунда улаштыр эзеп келгенер. Ол коллективне заводтун ишчирик Кызыл тугун тыпсыкан.

ЧУРУКТА: авточында корпузунуң комсомолчулары, коммунисттик күш-ажалдын шалычлары ажык хүнү доозулган соонда.

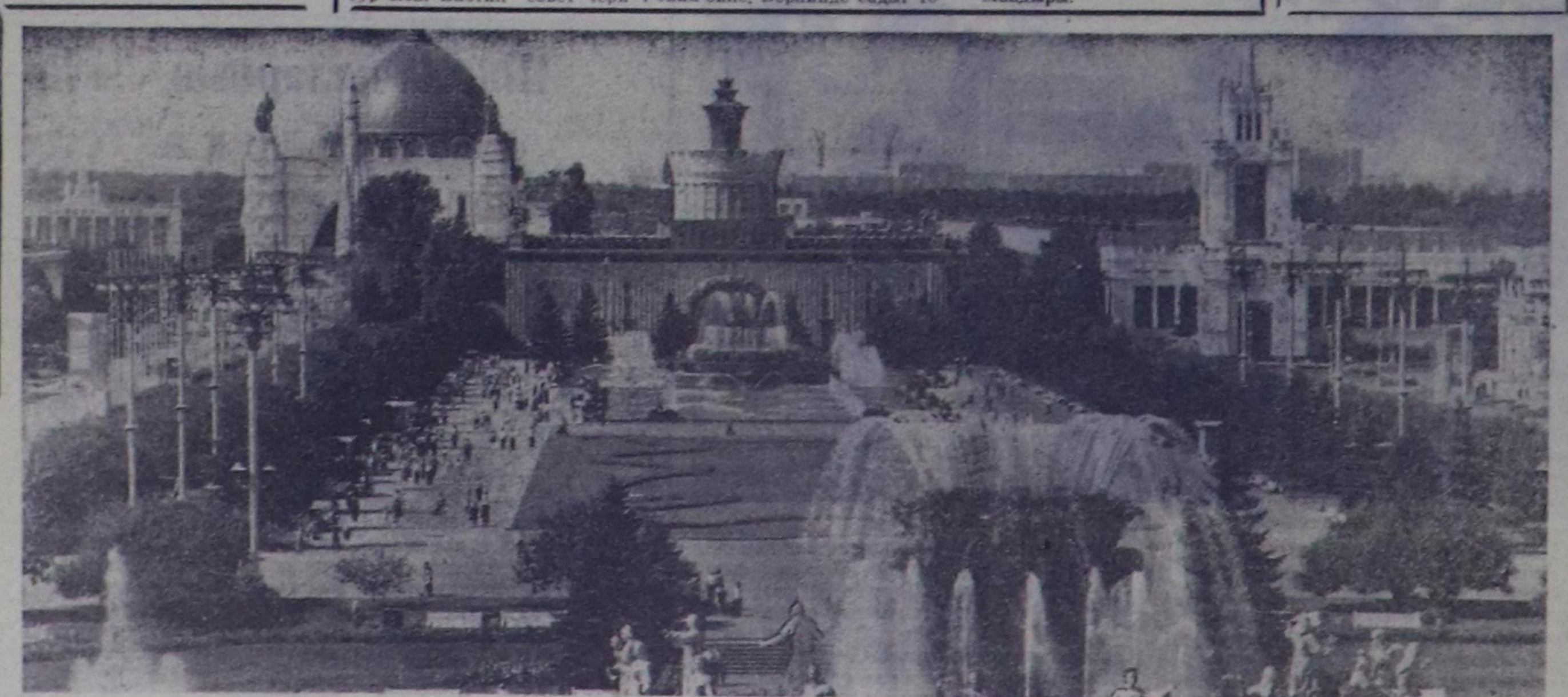
В. СОБОЛЕВИН фотосу.

МОСКВА, ССРЭ-нин УАЧД — муракчы дуржуганын школы. 276 гектар шөлдү эзеп турар делегерлик хөлөк улуг девисзоринде 80 навианнар ажылдан турар. Ишда делегер эсконаттар чуртун үлөтүр, келж ажык-агый, ортем болган культура талазын-биле чедикшилериниң дугайын чугалап турар.

Бо «хоорайда хоорайга» хүнүн-не 50 муң хире москвалык болган найгымалдык аалчылары көрү турар.

ЧУРУКТА: Код навильонуну талазында делегерлик иштин хеврин. Бетики талазында — «Улустарын кыйралы» деп фонтан.

В. МАСТОНОВТУН фотосу.

Шериг албанын докттаантың хуусаазын арттырган шериг албаныларын ССРЭ-нің Чеп-сылтық Күштеринде 1977 жылдың ноябрь-декабрьда халаар болған шуут шериг албаныне хамаатыларның ээчеглиг келдиришиникин дугайында.

«Бүгү-яни шериг хуусаазы дугайында» ССРЭ Хоюлауу Бугуар дулаарым болды.

1. 1978 жылдың январь 1-ге чедир шериг албанын хуусаазы төнер шериг албаныларын «Совет Армиянын, Шериг-Демисел, флотунун, кымыгаар болган иштин шериглерин хуурауленден 1977 жылдың ноябрь-декабрьда курдалык халаар.

2. Бу дулаадыл бирги пунктуулду Бугуар курдалык шериг албаныларын халаарына-биле холбаптар Совет Армияны, Шериг-Демисел, флотун, кымыгаар болган иштин шериглерин хуурауленден 1977 жылдың ноябрь-декабрьда курдалык халаар.

3. Дужаалды бүгү ротааларга, батареаларга, эскерилерлерге болган корабилерге чараалар.

ССРЭ-НІҢ КАМГАЛАЛ МНИСТРИ, СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН МАРШАЛЫ Д. УСТИНОВ.

Оол хараа делгем, агитпер бекки, шырак деп чүеиз хөлчөк. Ылчанга ийише, оол чолачы акылдыг таарышканы кончуг. Чолаачы кижини аялды чымыштыг. Ол илди-берт орукка-даа чоруур, чамдыг чолачы кижини аялды чүеиз-даа чүеиз. А Михаил Ивановичи башкарганы кутуугу «БелАЗ-540»-го 25 тонна чүеиз турдуур. Ылдыг машинаны калды-берт орукка башкары белез эвез.

Хоочун чолачы Михаил Иванович ол бүгүге пат-ла чачыгы калган. Ажылда бергенде, могоп-турарын-даа сагымма. Оол машинаны үрелди, турун көрбөз.

Ажыл-ыкче кымыак чолачы ам чеди чыл ажыг үеини дургузуда. Каа-Хемини хо-мур-даш разрезинде чолачылар турар. Ол болуун кымыак күш-ажылды-биле коллективини база кады амыдан турар өрүгүна хуудукенин чаалап алган.

Күсүк хуу душ үеин эрте дүжүп турган чүе. Каа-Хемини хо-мур-даш разрезинде чө-де бердиш. Мында ажил хайлышымын. Болу илчөп чоруур улуг экскаватор, чаа төвөкшө, машиналарга чүдүрүнгө белектен каан хал-дашты, доураа-доурууну кончуг улуг калга-биле болуу-раа устан, адапта халдык келген машиналарга чүдүрүп тур. Ол улуг калган чангыс устан, бу башкара-ла, чар-би болу тоннаны чүеиз-кү-чүзү «БелАЗ-540»-го белез чөре чымыш кыныр. Оол бир талайылче хал-дашты чал-дадын бөлгөнни кижини көргөш.

Күсүк хуу душ үеин эрте дүжүп турган чүе. Каа-Хемини хо-мур-даш разрезинде чө-де бердиш. Мында ажил хайлышымын. Болу илчөп чоруур улуг экскаватор, чаа төвөкшө, машиналарга чүдүрүнгө белектен каан хал-дашты, доураа-доурууну кончуг улуг калга-биле болуу-раа устан, адапта халдык келген машиналарга чүдүрүп тур. Ол улуг калган чангыс устан, бу башкара-ла, чар-би болу тоннаны чүеиз-кү-чүзү «БелАЗ-540»-го белез чөре чымыш кыныр. Оол бир талайылче хал-дашты чал-дадын бөлгөнни кижини көргөш.

Беш чылдың кижилери

кайтпа-ла каар. Ында шуут кылдым улуг дат оваланы берген. Оол ылдыкче көре каанга, ийгили шигиале ийи бичеге экскаватор база үзүктө чок амыдан турар. Хо-мур-даш чүдүрүн азыр дөш келген машиналарын олар хензи-даа саадатпас. Оларын брээзини чачыга тургузуда, Михаил Иванович бо халды келди. Ону чөре тааныр кижини мең. Ылчанга дораянда ажил-хараа эвез дугайында келген бирээ чокаа чугалажы бердиш.

Хунге доукаан күдер хурун артын чачынадыр ху-аумураш, ол чугалай-дыр. — Моголду үеде турган турар аас-көмүгүн улуг-тур беле ийи. Кижини ажилды-калыг кайтамчы-ла таарышканын чиник-тур. Бу машина-техникалык күшүнүн корбос салар бе. Хал-даш хамаал чок, бугун улуг дагы-даа оочуучу-биле дөмөй каан наапар чүе-дир.

— Харин ая. Шаада мынды чүеини кым көргөн боор— деп, хоочун чолачынын чугалажы каттышты.

— Бистин коллективини ажилчылары чөре кымыак улус. Олар совет шахтерини бекки азын бекки-биле үеиле билдиш.

Михаил Иванович кончү-ла шын чугалады. Каа-Хем хо-мур-даш разрезини шах-терлары эртен үеини дургу-зуда 403 муң тонна эки шы-варыг хо-мур-дашты казып, планын 8 муң тоннага ажыра-ган. Бугураде планын саарыдагы 3 миллион 688 рубльге күсеткен.

Шахтерларын бо төлөпүг үзүктө ажил-ыкче чолачы Михаил Иванович Аксеновту үзүг-хууу база кырген.

— Хун нормалын канчаар күсседиң тур силер?— деп оол айтырарыма, ол мынчаар хара-мылады: — Ажылды кымып эвезинде олу эчине чөдөр бол-гай. Бир эчеге дургузуда 300 кубометр хал-дашты ажилынын үеини билэр. Ылчанга аяа Төрөн туртууну чөдөрүнүн чүдөн артын эрми.

Ол Каа-Хемини хо-мур-даш разрезинде ажилдаш турар аныктарга болуун күш-ажылчы мергежени айтты өрөтүншан, кижилерини кылаң кижини беди-биле үе-зозинге чачыктырып турар. Ылчанга ол аныктарга тө-лөпүг дагымычы.

Амык оол Олег Рабатов бо чылы Буртинда Загаме-скинин даг техникумуң доос-кан. Тылага ажилдаш кел-ген. Разрезини шахтерлерини олу чылы-биле уткуу алган. Дораян-ла Михаил Ивановичте таарыштырт. Дуркулалыг дагымычынын өрөтүнчөзүн

АЖЫЛДАЙ БЕРГЕНДЕ...

гып, өжөнө кыптыккан. Ол бир дугарында-ла Москва чогууну эң улуг тулаууш-кунга кырышкан. Тулаууш-куну чер кырышпа-да, агаарга-да бир дөмөй болуп турган. Бомбаларын, снарядтарын, миаларын чачышканын-дан чер сиртти-биле турар. Эртен, чалбыннын кара кымыдан дээр, хун караа бе-ли көзүлөс. Аяа ол бир дуга-ар дагымышынын саган. Даныны ол Австрияны де-лгезинге дооскан.

Дайынны бугу кады-бер-ген көргөн болган. Михаил Иванович тайбын чурттал-шын, чогуу чогаалдык күш-ажылдын үеини билэр. Ылчанга аяа Төрөн туртууну чөдөрүнүн чүдөн артын эрми.

Ол Каа-Хемини хо-мур-даш разрезинде ажилдаш турар аныктарга болуун күш-ажылчы мергежени айтты өрөтүншан, кижилерини кылаң кижини беди-биле үе-зозинге чачыктырып турар. Ылчанга ол аныктарга тө-лөпүг дагымычы.

Амык оол Олег Рабатов бо чылы Буртинда Загаме-скинин даг техникумуң доос-кан. Тылага ажилдаш кел-ген. Разрезини шахтерлерини олу чылы-биле уткуу алган. Дораян-ла Михаил Ивановичте таарыштырт. Дуркулалыг дагымычынын өрөтүнчөзүн

ажык оол күтүлүг «БелАЗ-540»-ны чолачылар, эки ажилдаш ден мактады турар. Аяа арга-сүмөн, дөтмөчө-ни хоочун чолачы Михаил Иванович көргүзүп турар. Ылчанга олар улам бжыг найырадыг апарганнар.

— Михаил Ивановичден кижини чүе-да айтыр, дуа дилээрге, чөре оол ойталаас, кайтамчы чагай сеткилдиг кижини-деп, Олег Рабатов сеткил чачышканын-биле чугалай турар.

Михаил Иванович Аксено-вун хөреинде таалаа «Ада-хуртуну дайынны өрдөшө-бирги чөреге, Кымыл Сыс-дыг орден болган ме-далдар оон эрес-маадрыг чоруун хөреинде турар.

Ол ам тайбын ишти дайынчымы. Михаил Иванович Күш-ажылды Кымыл Тук орден-биле база шакияткан. Ол—1976 жылды социалисттик чарыннын тилекчөзүн.

Ажылдаш бердинге, амы-дыралыгта мыак чолачы бо-дуну бугу-ле күеиз-чүктүлүг күш-ажылдык бугурадуу-дун беддеринге утаандырган. Ылчанга ол коммунисттик күш-ажылды шалычты.

Оол үзөтөр-тизөөнө кады ажилдаш турар өрү өрөвини турар.

Каа-Хемини хо-мур-даш раз-рез республикалык мураакы бугурадуулерини берээл.

Оол девекеринде улуг бугу-руте коруустары туртуган. Чүге бо чылы бөзүн үк кол-лестив пландан ажык 52 муң тонна хо-мур-дашты казып ты-вар. Ам бо хунерде хо-мур-даш кырында чымын турар 150 муң кубометр хал-дашты, доураакты казып чалаткан. Ылчанга мында ажил-ыл хайлышымын чоруу турар. Шахтерлар ону беш чылдын ийи чымын планын Улуг Октябрьини өндүр чымын ба-йыраанын хунерде күссө-дүр соруугады ажилдаш тур-дуур. Ажилчыларын орту-зуда социалисттик чарын ка-барган. Бу коллективте ажил-ыкче бердинге, Михаил Иванович мынша эрес-шуду-ругу кижилер хун. Оларын ша-кынчы кижини чүеинде бугу-радуу плавны оннадала-рын доктаамал ажык күссөдүн турар.

— Бисте машина-техника-лык ажилдаш-ла ая, оларын кадыг колдар эдилеп тур-дуур. Ылчанга олар хун чы-ларын дургузуда ажилда-тынны бугура-деп, Михаил Иванович чөрегал-биле чугалады.

Хоочун чолачынын оолу-ла чөптү. Бу бугураде чөреде беш экскаватор база бир улуг бөзү шыкөп чоруур экска-ватор база бар. Олар кадыг күш-ажылды чигедиң, хал-дашты, дагын каакардыр үт-төп, казып, хо-мур-даш казып тывар ажилдаш дүргөдөдү турар.

Күеүк хун кудулаң бар чыт-кан чүе. Хуудус ажилдаш ээчегини чолачыларын ажил-ыкчадан тарап чоруур чоокту-дан турду. Михаил Иванович чөре казып турган улуг экска-ваторуну чачыга халдык келди.

— Ажилчылар дооруу түр-силер бе?— деп оол айтырды. Ол баштай машинаынче көргөш, оон соонда бисте эр-гун келгеч, чугалай-дыр.

— Бо ийгили кажалгышпа-дан артын эрес-шудуру ажилдаас болза хоочун. Улуг Октябрьини 60 жыл оюндү өндүр чымын байыра-ды мырнай чоошудулар ора-дыр. Аяа кижини бугуру күш-ажылдык бөдөстөргил ужура-жыр. Мээң база чүктүлүг илди.

Ылчанга бөүчү база ийгили ээчеге улаштыр ар-тын каар деп шайтырдыкым.

Экскаваторун улуг кылаң көдүрүп үгөш, машинамың куокуун додуур хал-дашты каакардыр урунту.

— Байыракт, өлүктөр— дөш, хоочун чолачы тогарт хуудураш, халдык ийи боуду.

Х. ОЙДАН-ООЛ.

байдалыга болган деп, ТАНЮГ агентиле болуун дымнадында онголап демделгөп. Югославия болган Венгрия куруне арал-шын болган партия талаа-биле харыла-ларын чөдөрүнүн хөгжүдү турар деп, ийи талаа тодаргайлаан. Кады ажилды-калыг, чикээ, экономикалык кады ажилды-калыгы улам ийи хөгжүдөрүнүн база калбартырын аргалары бар.

Ийи чурттуу болган партияларын деле-гейте ажил-чоруулууга эвез олаа кичэ-тейни салган деп, дымнадында айткан.

ИИЖИ ЧИДЭЭН

Исламабад. Пакистанын шериг администрациянын башканы генерал Зия-у-д-Дин чарын-биле Пакистан-нын кол судьянын эрге-ду-раалында Мохаммад Якуб Алини хостаан. Оон орнуга дөдө судуру улуг судьяны шейх Анвар-Уль-Хакты то-куйлаан. Албан ёзуу-биле ажилдаш медделгө дымна-каны-биле алгыра, ону суд-туу байдалы бжыгылар болган оон конституция талаа-биле эрге-хуураулерини улаштырар сорууга-биле кылаң.

Наразы Бугуар 3. А. Бугурунун талаанын үеинде хуудун алдынан болган дөдө судуру ажил-чорууду-галыга каакардыларын консти-туцияга чарылталарын база куну чок болдуран.

Шериг эрге-чачырааларын 3. А. Бугурун болган Пакистанын Улусчу партия-нын оон өскө өскө ажил-дыкчыларын тууду хорууда-шын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

«Бугурун болган оон хо-руудаттырган чамдын өөрүнө шигиын буруудашканын хууду Бугуар эвезианыр, оон иштинде күрү-не-бадаткан, мурунку премьер-министрини кадык Нураат Бугурунун бидиринишын сентябрь 26-те чугалажык өөрүчү муруну чарында кол судьяны халаанын инда медделген турар. Мурунда кол судья чөраан Мохаммад Якуб Али ол бидиринишын чугалажык көрү-биле ху-дөө алган, аяа-бүрү хо-райларын кара-бакчыларын-да турун турар Пакистанын Улусчу партиянын туутууну хоруудаттырган удуручуларын дөдө судуру турун турары Рахманова чоогулда чө-ре-ле эскөр дугайында ай-тымчык үзүрген. Шериг эрге-чачыраалары тууду хорууда-шын шигиын бай-дал дугайында хоюлуун үе-дезингө чорукан деп ме-делгөш, ол айтканымын күссөдүрүлөп ойталаан.

делегей БОЛУУШКУННАР БО ХУННЕРГЕ тайыбырлап

ВАШИНГТОНДА ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

ВАШИНГОН. (СЭТА). СЭНП ТК-ның Политбюро кеңигуну, ССРЭ-нин даштын хериктер министр А. А. Громыко Ан бажыга АНШ-тын президентини Дж. Картер-биле ужурашкан.

Ажыл-ыкче шинчилиг болган делегерини беседаның үе-зинде совет-америк харылааларын нити байдалынын болган оларын перспективанын айтырарын чугалажып көргөн, ол харылааларын ийи чурттуу улустарын болган тайбынны быгык-лаарын эрге-ажытарын таарыштыр экижидериниң эргөк чугалазына бузулган ийи талаа илереткен.

ССРЭ биле АНШ-тын арал-даш стратегия шашпал чугалажык чөптөзүн хуудурады дугайында чаа дугурулган чары-биле холбаанын айтыр-гылар талаа-биле А. А. Громыко биле Дж. Картерин арал-даш бугу талааг салган. Сеп-онал солчулуга болган.

ЮПИ агентиледин дамчытканы болза: ужуражышкын үеинде президент Картер А. А. Громыкога мында деп медделгөш: «Мээң байрымын Л. И. Брежневке дамчыдым».

Бээринде база ынды-ла Ур эвез келер үеде бот-боттары-быс-биле танымал ап шы-даар бис дээринге ынанып чаз мен. Аяа чылдыг чаз мен. Аяа чылдыг чаз мен. Аяа чылдыг чаз мен.

Беседга киришкенер болза: совет талаан—ССРЭ-нин даштын хериктер министрини оракачызы Г. М. Корниенко, ССРЭ-нин АНШ-та элчини А. Ф. Добрынин; америк талаан—АНШ-тын оракачы президентини У. Мондэйл, ивурине секретары С. Ванс, президентиңи национал айылы чо-рун талаа-биле дузалажыкчы 3. Бжезиский, АНШ-тын ССРЭ-де элчини М. Тун болган ийи талаан албанын өскө-дө кижилери олуршкан.

УПИ агентиледин дамчытканы болза: ужуражышкын үеинде президент Картер А. А. Громыкога мында деп медделгөш: «Мээң байрымын Л. И. Брежневке дамчыдым».

УПИ агентиледин дамчытканы болза: ужуражышкын үеинде президент Картер А. А. Громыкога мында деп медделгөш: «Мээң байрымын Л. И. Брежневке дамчыдым».

ЛИССАБОНДА УЖУРАЖЫ

МОСКВА

ЛЕНИН ПРОСПЕКТИЗИ

ЧЕР КЫРЫН-ГА, ЧЕР АДААНГА

Таганка шөлүнүн адаанда кой санын тоңоолдор шөлдүн чоруктан Анаа метрополитен станицяларынын арасына аргыжар уаг бейдирни тургузар. Чер адаангы кудумчулары яны-бүрү шугумарини үш станицязин турдурунтар. Чаа тузук пассажирлерини бир станицяда өскөннө баар үзин дык кыдырар.

Совет эрге-чагырганын чылдарында өвүр-хевирл тааныттымыс кыдыр өскөннө. Хоорайны куртуктачы чоңу барык беш кытап өскөн, хоорайны шөлү 1912 чылда 17 муң тектар турганынан 88 муң тектар чедир улгаткан. Бо хув кудумчуларынын нияти узуну беш муң километр чедир азы Москвадан Иркутскиге чедир оруктун узунуга барык дед кыдыр ираа.

Москвадын транспорту-пун эи кол хевир метрополитен болу берген. Ооп шугумарини нияти узуну 160 ажы километр. Пассажирлер өсүртүгезинин дөртөн хузуу чер адаангы оруунга онаа-жы.

Наймысалдык чер кырында транспорту үш чүс ажыг автобус, чеден хире троллейбус, дөртөн хире трамвай маршруттарынан тургустунган. Хонок бурзуна аякка оң бир муң ажыг машына ажылдар.

1914 чылда Москвага ийи такыс ажылдап турган. Ам наймысалдык чогаан оттуу 16 муң автомобиль бар. Оларын хув бурдуе 600 муң москвалык болгаш наймысалдык аялчылары ажылдар. Бир хонукта наймысалдык транспорту 15 муңтон хире пассажирлерин өсүртүр.

(СЭТА-нын корр.).

Бистия районуушта Деншилге магистрала деп адаар кудумчу бар. Ол — Ленин проспектизи. Совет шилчи-лексийерини штамы — Уауг Октябрьини соода чарты төртүтүнгө СССР-ини Эртем академиясы ында. Эртем-техниктик ажилдарын планын төлөвлөп демделдерден деп Ленин айткышын оң чаа-чаа бедиктерже үпернге ман берген. Чурттуу үлөтүрүн эи дүргөн эле организастарында болгаш экономикасын көдүрүнгө иделкейлиг киржирде бүгү Ада-чурт эртемнин болгаш Эртем академиянын соорулгазы ол айткышында тодаргайлаттыган.

Ильичини өттүр чугаалаанын шыкан, эртемни бүдүрүчү күш болдурган ачыызында болур ажурлук чарыгылар Октябрь районун амыдаралында онза чырыткылаандыр шегейлеттинип турар. Революция соода баштайгы чылдарда бо районун деңсээринге академиктик шагас-даа албан чели турган. А бөгүн мында академиялык адимдарын, төлөвлөкө-конструктор организастарынын болгаш дээди өрөдиге черлерини чүс чытам эртем төөтөр бар. Оларда академиянын 150 ичигине көюгүтү, эртемгерин 1500 доктору, 8000 чыгам кандаттары ажылдан турар. Районун бешки чуртуктачы бурзуу — эртем ажилчылары.

Москвада эртемгерини шилчиледери совет эртемни ат-алдарын көдүрүнгө, оон чүгө материялык чакыт чүдүрүнгө ханылан кирери-биле эвес, харын бистия уздуукусту чаагай байдалынын денсиз бедилер-биле база холбаалыг чедикшилеринге биче эвес идияи

берген. Совет эртемгер ака-демиянын баштайгы президентиз А. П. Чарпинский эртемни болгаш бүдүрүнгөн кол сагыш салышкыны чангыс ай бүдүн чүгө кыдыр төртүтүнгө берген турар ийди үенин дугайын күзөп чораан. Москвадан академиктик эртемни бодунуң кол сорулгазын үлөзүн шилчиледер кыдыр сававышаан, ажилчини спецовканы харын 20 чылдарда-ла кедиккен. Эи хоочун дээди өрөдиге чери-биле — ам Ленин проспектизи эгелен черде Москвадын Даг академиязы биле даг институту, кан болгаш эиндириндер институту, нефть болгаш газ үлөтүрүгүн И. М. Губкин аттыг институту, Москва-ныя пест-таави институту чергелиг улаус ажил-агыйын хөгжүдүргө эи чугула мыдыг дээди өрөдиге черлерини организастарынын төөгүзү холбаалыг.

Бөгүн совет эртем өзүгү бүдүрүчү күш аларган. Социалыг курттарын эртемгер академияларынын уаур-тукчулары-биле ууражамыш-канынга — Ленин Ильич Брежнев мында деп чугаалаан: «Кол эртемни хөгжүдүрүчү бүгү демчег-биле диктившаан, оон-биле дуулаат шилчиледери алымын-дан каттыштарынын дугайында сагыш салыры, эртемни ажилчыларынын улаус ажил-агыйынга өөтөдөр чорукту дүргөдери эртемгер чугула кыдыр санап турар бис». «Физиктерге» — Эртем академиянын физика институтунун ажилчыларынын өзүгөр доганын турар болгаш ам электроникада ажиллап турар кристалларда СЭКИ-нин XXV съездинин индиринде белик үлөзүшкүни берген. Ол

дөөрге физика институтунун «өптөрдикчи беш чылыны» чүгө эгези болган. Чурттуу кол физика төвү сөөлү керээлерини бирээниге «Красный протонный» завод-биле ат салган. Эртемгерлер стационнуг кезектери технолооттуг шугумарга лазерин арга-биле канылар чорукту өөтөдөрүн саналдаан. Куррушени ийги полшник заводунга технолооттуг деринери чарытарын, Москваны «Качук» дээр бүдүрүгө каттыжышкыныга шилчилел лабораториялык организастарын шефке алган Химиктик физика институтунун коллективни база «өптөрдикчи» цегини талазы-биле» улаус ажилды чорудуп турар. Октябрь районда академиктик организастарын эртемгерлерини үлөтүрүн өзүгөр ам Москва шилчилекчи-лерин болгаш бүдүрүгөдери-нин комплекстиг чүс-чүс бригадалары ажилдап турар. Эртемгерлерин болгаш бүдүрүгөдери эртемни ажилчыларынын улаус ажилды чорудуп турарын эконо-миктик алым тоску беш чыдам барык 200 муңтон рубль болган.

Бистия районууш шилчилел организастарынын эртемгерлерини өңү беш чылда наймысалдык бүгү эртем отряды-биле кады ажилыг чорук болгаш шынар дөш шохота кирери турар. Наймысалдык эртемгерлерини ол патриотчу шилчилекчи бүгү чурттуу эртемгерлерини болгаш спецна-листтерин ажилыгы база чур-гула уаур-чулаалыг болу берген.

Т. АРХИПОВА,
Москва хоорайнын СЭКИ
Октябрь райкомунун бир-ги секретары.

(СЭТА).

ЧУРУКТА: Кызыл шөл. В. И. Ленинниң Мавзолейиче постуже бар чорууру.

УРАН ЧУУЛ ШӨЛҮ

Наймысалдык бо шөлүн бүдүрүчү — москвалык-даа, аалчылар-даа билер. Ол Советтер чуртунун уран чүгүлүн дөш болу берген. Ол шөлдү онаалап көөр мен: ол менээ тизин болгаш чок. Ийги бажыным — Биче театрге оң чаны-биле эртин чоруй, совет уран чүгүлге киржигелиг болганымын биле чоргаралып, сеткил-садыгыжым хөлөп, өөрүшүм кыдыгып келир. Хөй-хөй чылдарда шилчи артист салым-чолум өөрүшү шилчин эи хоочун шохалды-биле, арасына Шепкин, Ермолова, Садовский болгаш ченанын өске-даа магаалы кыдыр чарып чораан оң алдарлыг артистери-биле холбаалыг болганыма чоргаралдыр мен.

Ол шөл — бистия уран чүгүлүнүн өөтөдөрүн чери-чур. Бистия «музыкалык академиястын» — Улут театрының өңүр чагай бажыны ооп ортузунда бедип турар. Бистия бает болгаш операвы бистия улутуустун чоргаралы-дыр, дөлөгөй аалдары ол чедип алган.

Улут театр-биле мени мындыг утундурбас чүгө холбаатырган: маңа Ленинни чугаазын дыңдап мен. Мырнай анык артист тура, опера шилчилерини массалыг специялыгыга киржи чордум. 1918 чылдын ноябрь 11-де Улут театрга «адылдан» келген: ол хуп анаа Ленин чүс чугаалаар дөңгөп дыңдап каан мен. Москваның коммунистеринге Владимир Ильич дөлөгөй байдалынын дугайын чугаалаан. Мен бодум болгаш өске-даа мындык анык артистер специялыгы мырнай кожа дирекция дожамычче бүдү кире берген бис.

Амыдарал-чурталгамның бо ий чылдарынын дургузунда ол минуталарын ургучу сактып чоруур мен. Залда олурган бүдүрүчү кижи-биле бир дөмей салым-сеткилим ажак сүрөдөл турган. Ленин мырнай мытыр эвес чугаалап турган, ын-

чалжак залга бичи-даа дааш-шимөөн чок болганында баштайгынын сөс бүрүзү ажыг профессионал театр бар шөл ол чангыс чугагай бестин хамыгы чырыткылаандыр херчилеп турар.

Олар шугуу Улут Октябрьни чаа шилчери, концерттери-биле демделдери белектенип турарлар. Иччангаш кажан кезеде мыкшап, харын уран чүгүлдерини кол шөлүнү театрлар боттарынын хаара тууду-чу өтүк сөстери чугаалаарлар. Бистия Биче театрымыз ийги артистерини киржигези-биле К. Треневтин «Любовь Яровая» деп шилчин чаа хевир-биле таарыштыр тургузарында ажилдап турар. Ону чотум-на харын чарык чүс чыл мурунда көрүктүр маңа бир-ле дугаарында өргөн. А оң сонда ук шилчин тилектелиг башчылары совет болгаш даштык сценаларга эгелен.

Ю. Бондаревтин «Эрик» деп романын амыч үенин айтырларында хамаалыштыр шилчилген. Юбилейлиг сезонун В. Мураделини «Октябрь» деп операзы-биле эгелен Улут театрын планнары дөлөгөргөй. А. Колмановский «Оптимистин трагедия» дээр операзин оң сценалында катан тургузуп турар. Юбилейлиг чылдың аржине — бистия өңүр улут үегети көрүскө чогаалдар бар.

Чурттуг театр амыдаралынын чүрө болу берген шөл Революция шөлү-биле туудун. Ол харын мырнай онзагай — ол дөөрге хөй-хөй өңүр улаус революстч болушкунарын херчилеп болган. Ол болушкунар алдап совет чылдар дургузунда бистия уран чүгүлүстүн чекетелиншикин база тодараткан. Демиселик шөл, хамааты шөл Ильичини оң чок сүрүктүзү — Яков Михайлович Свердловтун адим дүрүм өзүгөр эдилген шөлүр.

И. ИЛЬИНСКИЙ,
СССР-ниң улустун артисти.
(СЭТА).

доктаамал илергейлеттинип турар шөл ол сагын салышкынынын дугайын ам чуртта 500 ажыг профессионал театр бар шөл ол чангыс чугагай бестин хамыгы чырыткылаандыр херчилеп турар.

Олар шугуу Улут Октябрьни чаа шилчери, концерттери-биле демделдери белектенип турарлар. Иччангаш кажан кезеде мыкшап, харын уран чүгүлдерини кол шөлүнү театрлар боттарынын хаара тууду-чу өтүк сөстери чугаалаарлар. Бистия Биче театрымыз ийги артистерини киржигези-биле К. Треневтин «Любовь Яровая» деп шилчин чаа хевир-биле таарыштыр тургузарында ажилдап турар. Ону чотум-на харын чарык чүс чыл мурунда көрүктүр маңа бир-ле дугаарында өргөн. А оң сонда ук шилчин тилектелиг башчылары совет болгаш даштык сценаларга эгелен.

Ю. Бондаревтин «Эрик» деп романын амыч үенин айтырларында хамаалыштыр шилчилген. Юбилейлиг сезонун В. Мураделини «Октябрь» деп операзы-биле эгелен Улут театрын планнары дөлөгөргөй. А. Колмановский «Оптимистин трагедия» дээр операзин оң сценалында катан тургузуп турар. Юбилейлиг чылдың аржине — бистия өңүр улут үегети көрүскө чогаалдар бар.

И. ИЛЬИНСКИЙ,
СССР-ниң улустун артисти.
(СЭТА).

СТУДЕНТИЛЕР ХООРАЙЫ

Москвадын технолооттуг институтунун студентилери болган башкылары чаа бажычче кожуп киргенер. Олар сөс кез өрөдиге-лаборатория корпузун алганар. Мында лекция залдарын радио болгаш кино аппаратуралары-биле дөргөн. Лабораторияларда электроннуг микроскоптарын, ренгтен аппаратуралары, материалдар ажилдап кыдыр приборларын болгаш физика-химия анализтери кыдыр приборларын тургустан. Өрөдиге кичээлери-биле кады студентилер профессорлар-ның болгаш башкыларынын уауртулазы-биле үлөтүрүн чыгыгарын өзүгөр шилчиледери база чорударлар.

Москвадын студентилер хоорайн деп адаар. Совет эрге-чагырганын чылдарында ол мыдыг аларган. «Бүгү Москва» деп революция мурунда үндүргөн табылбырал номунун эң-не улаус кезеэ болза хурурлер болгаш дуганар данымы болган. Өрөдиге черлериниң данымы оң өзөш: мычан сларның саны чүгө чэрби турган болгаш анаа 34 муң студент өөренип турган. Ол табылбырал номунда дээди өрөдиге черлеринге хулаан алырнын негеделерин база кирген. Чижэ, чер хуваар институтка «чүгө христиан чүдүгелиг орус хамаатыларын» хулаан алды чораан. «Кижизиндикчилер чыл бурзунде 200 рубль төдөр» деп, оон ийи дык дыңдаткан.

Амгы үеде наймысалда 76 дээди өрөдиге чери бар. Оларда 640 муң оолдар болгаш кызтар өөренип турар. Олар Совет Эвилелиниң бүгү надырларын болгаш улустарын төдөлөш. Ол болза чурттуг бүгү студентилериниң сестин бир кези-дир.

Совет эрге-чагырганын чылдарында Москва улус ажил-агыйының бүгү адимдарына калдар белектөөр улаус төп болу берген. Чыл бурзунде наймысалдык дээди өрөдиге черлеринден бүдүрүлө черлеринче, лабораториялар, эртемни болгаш культураны албан черлеринче 120 муң ажыг тускай эртемгерлер көп турар.

(СЭТА-нын корр.).

Совет танчы Надежда Павловамын ады бистия чуртуустан болган даштыкыда улаус-биле сургажкан. Онаагай салым-чалааныг чорук болган кызык ажил Нада профессионал артист

болбаанда-ла ону аалдыкыды берген. 1972 чыл. Балет артистерини Бүгү-эвилел конкорузунга Перьянын хореография училищесини адыгы кыдыры өөреничнин аалды мен. даш-биле шилчилел.

1973 чылда Надежда Павлова Улут театрын Грей-При шилчиле алган. Москвага болган балет артистерини ийги Бүгү-дөлөгөй конкорузуну тилекшин болган.

Училищени дооскан соода Перьяны опера болган баетте үлөтүрүчү театрында ажилдап. Оон соода Надежда Павлова ССР Эвилелини Улут театрын алдыгы балет бөлүгүнө кирген. Улут театрын специялыгы баштай көргүсөң чүгү бол. За Адышын Живель деп баетте дөш Живельди ролго болган. «Шекспирчи» болган француз балетмейстер Вера Боксадоронун тургусканы «Иванка» харын ивекшиль деп баетте кел ролдарын ол күөттөкөн. Надежда Павлова Минкустун «Дон Кихот» деп баетте Киприини ролон тертин эки көргүсөң.

И. Павлова 1976 чылда Ленинни комсомолдун шаңна-лыгы лауреасы болган.

ЧУРУКТА: Минкустун «Дон Кихот» деп баетте Киприини ролон Надежда Павлованын күөсөңдиги турары.

А. КОНЫКОВТУҢ
фотоу.

(СЭТА-нын фотохроникасы).

МААДЫР-ЛЫГ 60 ЧЫЛДАР

МАГАДАП ХАНМАС

Москвада менээ эргин үеленг булуңчуташ бар. Ону «Москва космодром» деп адаар мен. Космоусту шилчиледери болгаш шилчиледери амырша совет улустун чедикшилерини. ге аалар кыдыр ийди тур-расаалды тургустан. Биле-К. Э. Циолковскийге, С. П. Королевка турас-каалдыр. Космонавтылар алдызы. Москва бир-ле дугаарында чораш ийги-лер ССР-ниң Улаус ажил-агый чедикшилериниң дөлөгөргөй берип, парика ийи озурутур. Совет ки-жилерини шилчилерини улааны-биле тургустанган космос техникалык уруу-дарына көргүзөр дөш кос-моусту хоочунары анаа оларын-биле баар.

Делгеленип алдыларынга барып, эртемни болгаш үлөтүрүнүн чедикшилеринге турас-кааткан навионаларын көргөш, космонавтика — Улут Октябрьиниң 60 чы-лын демалган турар со-циализм чуртунун күчү-үнүн мөөнөтүнүн илө-дүр дээрин кижик ханы бодай бар. «Космос» па-вильонга баргаш, анаа ки-жи толарга бузурар. Чедикши ракеталарын, баштарыламы космос ко-рабларынын планеталар арасынын автоматтыг ста-цияларын коллекцияла-рып, кайгамчыгыч «Луно-зудту» мында дөлөгө, оларын тургузуучулары-ның мерген угаанын ки-жи магадап ханмас.

Космоусту практикти ажилдарынын айтырлары-нын улаус ажил-агыйын хөг-жүдүрүш беш чыл план-нарына кирип турар. Космоусту үең чүгө чэр-би чыл боуду. «Космоусту шилчилер талазы-биле бистия ажил-чорудуга-мысты калбартышаан, үрө-түндөлөрүн келер үеңдиге салгактарыны ажил-лаар анаар кижик төрө-лөтөш келер үеңдиге ажак улаус чугаа үлөзүшкүни-рынга чугаа үлөзүшкүни тургузуу чуртун эвес, харын болуу чуртун тургустан човонга, бистия коммуни-стиг тургузуучулуугу херектерини шугуу пра-ктикти ажилык бээр чүдү-лери база ал турар бис деп, СЭКИ ТКШын Чинги-но секретары, ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Дагказы Л. И. Брежнев чугаалаан.

Билгелерин хөй-хөй талаалары — геология, чер ажилы, картография, ме-теорология, харылаа кос-мос алдынын ачы-дуу-а-зыл ажиллап турар. Мын-дун миллион рубльдер-биле салгыттар оругалары-ны ботто космос кижилерге берип турар.

И. ПОНОВИЧ,
Совет Эвилелиниң ийи дакыр Маадыры, ССР-ниң уаурдукчу-космонавты.
(СЭТА).

(СЭТА).

МОСКВА. Лужникиде

В. И. Ленин аттыг төп

стадион. 1980 чылда XXII

чайгы Олимпий оюннары

анаа ажиттынар.

Телевидение

СЕНТЯБРЬ 27-ДЕ

МОСКВАДАН

19.15—Тула областың ажил-чи чонлары чаржы турар. ССР Конституциянын төлөвезин чугаалагырына СЭКИ Тула обкомунун бирга секретары И. Х. Юнак, ССР-ниң Дээди Советиниң депутатты Тулавын машина тудуунун заводунун шифовици А. И. Чекулаев дашты-дылда киржи турар.

20.00—Медээлер.

20.15—Чурттуу хамаарышпе чорун чарьяанын 30 чылыгы тураскалган Ильянин телевидение программасы.

23.00—«Уе». Информастыг программа.

23.30—20.40—Чалсар.

23.40—01.00—«Бистия адрес-вие—Совет Эвилели».

15.55—Уруларга фильм. «Топ-чок оолчугаа». Урал-чечен фильм.

16.50—17.00—Чалсар.

17.00—«Металл болгаш тууду». Телеоверк.

КЫЗЫЛДАН

17.30—«Хүдөөгө шыгыч чорук». Телефильм.

17.45—Телмедээлер.

18.00—«Уран чогаал». Дашты-дылга.

18.20—Киножурнал.

18.30—«СЭКИ-нин XXV съез-динини шилчилерини амыдаралга». Дашты-дылга.

19.00—Телмедээлер.

19.10—Чарладар.

19.00—«Кызылгар мыдыг». До-кументалдыг телефильм.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

19.10—Чарладар.

Редакциянын АДРЕЗИ: ИНДЕКС 667000

Кымыл, Шетинкив-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун ордактыларынын 2-35-24, 2-31-75, прадагада кылдыныа 2-31-75, хармысалдык секретарынын 2-23-54, партейж амыдарал кылдыныа 2-37-13, культура кылдыныа 2-23-54, колээ ажил-агый кылдыныа 2-21-47, үлөтүр кылдыныа 2-22-64, чагаа кылдыныа 2-41-27, информатия база совет тургузат кылдыныа 2-20-00, корректорларыны 2-27-41, бухгалтерларыны 2-12-45, секретарат тын 2-23-35, солуи келбей барганда 2-32-75 телефонче долгар.

Тираж 16332. Чагыт № 322.
СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАПҮНЕР